

**Eläinlääkintähuollon suunnitelman päivitys
vuodelle 2026
Jyväskylän seudun ympäristöterveys**

Kuvaaja Touho Häkkinen

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelman liite 1.

SISÄLLYS

JOHDANTO	4
Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät	4
Kunnan suunnitelma	5
Voimavarat	5
Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako	5
Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen	6
Praktikoiden osallistuminen valvontatehtäviin	7
Yksityinen palvelutarjonta	7
Ostopalvelut	7
Tietojärjestelmät	7
Toimitilat	10
Välineresurssit	11
Eläinlääkäripalvelut	11
Järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien järjestäminen	11
Saatavuus- ja laatutavoitteet	12
Palautteen kerääminen ja valitusten käsittely	13
Kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen	13
Eläinterveyskäynnit	14
Järjestämisvastuuta täydentävät eläinlääkäripalvelut	15
Valvonnan toimeenpano	16
Eläinten terveyden valvonta	16
Eläintautien torjunta ja eläintautivalmius	16
Eläintautien ilmoittaminen	17
Zoonoosivalvonta ja vapaaehtoinen terveystarkkailu	17
Vesiviljelylaitosten valvonta	18
Eläinten keinollinen lisääminen	18
Muu eläintautivalvonta ja seuranta	18
Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta	18
Eläinten lääkitsemisen valvonta	19
Sisämarkkinakauppa, vienti ja tuonti	19
Sisämarkkinakauppa	19

Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin	20
Tuonti EU:n ulkopuolelta ja Komission asetuksen 2017/625 luvun V jakson II mukainen valvonta	20
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	21
Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus	21
Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta	22
Eläinkuljetukset	22
Teurastamot	22
Eläimistä saatavat sivutuotteet	23
Sivutuotelaitosten valvonta	23
Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta	23
Ehdollisuuden valvonta	23
Yhteistyö ja viestintä	24
Valvonta-asiakirjojen toimittaminen muille viranomaisille	24
Liitteet: resurssit ja suunniteltu resurssien käyttö	26

JOHDANTO

Eläinlääkintähuollon suunnitelma on osa Jyväskylän seudun ympäristöterveyden valvontasuunnitelmaa. Velvoite suunnitelman tekemiseen sisältyy eläinlääkintähuoltolakiin, joka tuli voimaan 1.11.2009. Suunnitelman teossa on huomioitu 1.1.2026 voimaan tulevan eläinlääkintähuoltolain (285/2023) asettamat vaatimukset.

Uusi laki määrittää kuntien lakisääteisen eläinlääkäripalvelujen järjestämisvastuun vanhaa lakia selkeämmin. Velvoitteisiin eläinten hyvinvoinnin, eläintautien, merkinnän ja rekisteröinnin, sivutuotteiden sekä tuonnin ja viennin valvonnan osalta ei tule muutoksia.

Kunnallisessa valvontasuunnitelmassa varmistetaan eläinlääkintähuollon järjestäminen eläinlääkintähuollon valtakunnallisessa ohjelmassa (EHO) asetettujen vaatimusten mukaisesti. Lisäksi valvontasuunnitelma toimii eläinlääkintähuollon yksikön laatuasiakirjana.

Elintarvikkeiden alkutuotannon ja turvallisuuden valvonta ovat sisällytetty ympäristöterveyden valvontasuunnitelmaan, jonka liite eläinlääkintähuollon valvontasuunnitelma on.

Suunnitelman toteutuminen käydään läpi toimintavuoden päätyttyä ja toteutumisesta laaditaan arviointiraportti, jonka ympäristöterveyslautakunta hyväksyy mahdollisten korjaustoimenpiteiden kera. Hyväksytty raportti tallennetaan VYHA:an maaliskuun loppuun mennessä.

Eläinlääkintähuoltojärjestelmän yleiskuvaus ja tehtävät

Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa ja valvoo ylimpänä viranomaisena eläinlääkintähuollon säännösten toimeenpanoa ja noudattamista.

Ruokavirasto ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena lainsäädännön toimeenpanoa ja noudattamista. Vuoden 2026 alusta aluehallintovirastojen tehtävät siirtyvät Ruokavirastolle, aluehallintovirastolta siirtyvät tehtävät ovat seuraavat:

- Eläinlääkintähuoltoon liittyvä valvonta kuten otantaan perustuvat eläinsuojelutarkastukset, maataloustukien maksuun liittyvä ehdollisuuden valvonta, lääkitsemislainsäädännön valvonta, eläinten tunnistamista ja rekisteröintiä koskeva valvonta ja omaehtoisesti tai kunnan valvontaviranomaisen pyynnöstä kriittiset eläinsuojelutehtävät
- Kunnaneläinlääkäreiden ohjaus lakisääteisesti vastustettavien eläintautien torjunnassa,

- Alueen eläintautivalmiudesta vastaaminen ja osallistuminen tautitilanteiden hoitoon vakavissa eläintautitilanteissa apunaan erityiskoulutuksen saaneet valmiuseläinlääkärit.

Kunta toimii eläinlääkäripalvelujen järjestäjänä ja huolehtii kunnaneläinlääkärille säädettyjen tehtävien järjestämisestä. Jyväskylän seudun ympäristöterveyden toiminta-alue muodostuu keskisen maakunta-alueen kymmenestä kunnasta: Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Toivakka, Uurainen ja Äänekoski. Jyväskylän kaupunki toimii yhteistoiminta-alueella eläinlääkäripalvelujen ja eläinlääkintähuoltolain mukaisten valvontatehtävien järjestäjänä. Valtio korvaa valvontatehtävien järjestäjälle valvontatehtävistä aiheutuvat kustannukset.

KUNNAN SUUNNITELMA

Tässä suunnitelmassa kuvataan Jyväskylän seudun ympäristöterveyden järjestämät eläinlääkäripalvelut sekä kunnaneläinlääkärille säädettyjen valvontatehtävien järjestäminen. Suunnitelma sisältää tiedot eläinlääkäripalvelujen tuottamistavasta, saatavuudesta, laadusta ja mitoituksista sekä valvontaan kuuluvista tarkastuksista, näytteenotoista ja muista toimenpiteistä.

VOIMAVARAT

Henkilöresurssit, vastuualueet ja työnjako

Eläinlääkintähuollon yksikössä on yhteensä seitsemän vakituista praktikkoeläinlääkärin virkaa ja kaksi valvontaeläinlääkärin virkaa. Lisäksi yksikössä on työsuhteinen klinikkaeläinhoitaja Palokan yhteisvastaanotolla. Eläinlääkintähuolto toimii omana Jyväskylän seudun ympäristöterveyden toimintayksikkönään. Toinen valvontaeläinlääkäreistä toimii yksikön lähiesihenkilönä.

Äänekosken kaupungin ympäristöterveydenhuolto on ollut vuoden 2021 alusta lähtien Jyväskylän seudun yhteistoiminta-alueen järjestettävänä. Peruseläinlääkäripalvelut sekä kiireellisen eläinlääkäriavun virka-aikaan Äänekosken kaupungin alueella tuottaa Laukaan kunta yhteistoiminta-alueiden välisellä sopimuksella.

Jyväskylän seudun ympäristöterveydellä on neljä toimipistettä: Joutsa, Hankasalmi, Muurame ja Palokka. Palokka toimii neljän eläinlääkärin yhteisvastaanottona ja puhelinliikenne sekä ajanvaraukset tapahtuvat klinikkaeläinhoitajan kautta. Järjestelyllä on saatu parannettua sekä eläinlääkärien työoloja että eläinlääkäripalvelujen tavoitettavuutta. Joutsa, Hankasalmi ja Muurame toimivat toistaiseksi yhden eläinlääkärin toimipisteinä ja puhelinliikenne kulkee suoraan toimipisteen eläinlääkärin kautta. Syynä erillisten toimipisteiden ylläpitämiseen on

saavutettavuus ja arki aikaan tapahtuvien asiakaskäyntien etäisyyksien pitäminen kohtuullisena. Palokan yhteisvastaanoton tilojen koko ei myöskään mahdollista henkilökunnan määrän kasvattamista.

Palokan eläinlääkäreistä kolme on kiertävän kunnaneläinlääkärin virassa. Kiertävä kunnaneläinlääkäri työskentelee tarvittaessa muissakin toimipisteissä.

Virka-ajan ulkopuolinen kiireellinen eläinlääkäriapu hoidetaan yhteistyössä maakunnan kokoisella alueella sekä hyötyeläimille että pienikokoisille lemmikkieläimille, joiden päivystys hankitaan ostopalveluna.

Eläinlääkärit tekevät kaikki eläinlääkärin pätevyyttä vaativat eläinlääkäripalvelujen tehtävät ja kaikki valvontatehtävät. Valvontatehtävät ovat ensisijaisesti valvontaeläinlääkäreillä tai ainakin tapahtuvat valvontaeläinlääkärien koordinoimina. Valvontaeläinlääkärien toimipiste on Palokan vastaanoton yhteydessä, ja valvontaeläinlääkärit toimivat kiinteässä yhteydessä praktikkoeläinlääkärien kanssa. Resurssikartoitus on liitteenä.

Henkilökunnan pätevyyden ja osaamisen varmistaminen

Jyväskylän kaupunki huolehtii työnantajana, että kunnaneläinlääkärin virkaan valitaan tehtävään päteviä henkilöitä. Virkasuhteeseen tulevien eläinlääkärien osalta ammatinharjoittamisoikeus tarkastetaan Ruokaviraston ylläpitämästä avoimesta eläinlääkärirekisteristä. Kunnaneläinlääkärin virkaan edellytetään tutkintoon perustuvan ja erikseen myönnetyn pätevyyden lisäksi, että tehtävään valittavalla henkilöllä on riittävästi osaamista tehtävien hoitoon.

Eläinlääkintähuollossa noudatetaan Jyväskylän seudun ympäristöterveyden yhteistä koulutussuunnitelmaa. Esihenkilölle suunnatut pyynnöt koulutukseen hakeutumisesta tehdään Jyväskylän kaupungin henkilöstötietojärjestelmään, joka toimii koulutusrekisterinä. Koulutuksiin osallistuminen pyritään mahdollistamaan pitämällä yllä eläinlääkinnän henkilöresurssia ja ennakoimalla koulutuksiin osallistuminen riittävän ajoissa, jolloin sijaisrekrytointiin jää aikaa.

Eläinlääkintähuollossa on perehdyttämisjärjestelmä: lyhyisiinkin virkasuhteisiin tulevilla eläinlääkäreillä on pääsy eläinlääkintähuollon sähköiseen perehdyttämiskansioon.

Perehdyttämiskansiossa ohjeistetaan viranhoitoon liittyvistä käytännön asioista.

Uudet työntekijät otetaan työyhteisöön yhteisvastaanoton kautta, ja työskentelyn alku tapahtuu seurannan ja tuen varassa. Lisäksi uuteen toimipisteeseen tutustuminen hoidetaan ohjauksessa. Tämä koskee myös sijaisia. Poikkeuksena voivat olla äkilliset suurelänpäivystäjän tehtävät.

Valvontaan liittyvissä tehtävissä pyrkimyksenä on, ettei virka-aikana synny tilannetta, jossa joku valvontaa tekevästä vakituisista eläinlääkäreistä ei olisi paikalla. Valvontatehtävät ohjeistetaan perehdytyskansiossa, mihin päivystysaikana voi tukeutua. Eläinlääkintähuollolla on lisäksi pikaviestiryhmä, josta saa tukea myös päivystysaikaan.

Praktikoiden osallistuminen valvontatehtäviin

Maakunnallinen suureläinpäivystys toteutetaan aina virkasuhteisesti mukaan lukien sijaiset, Suureläinpäivystäjä on päivystyssopimuksessa sovitusti toimivaltainen kunnaneläinlääkäri koko päivystysalueelle.

Yksityinen palvelutarjonta

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden alueella on kahdeksan suurehkoa tai keskikokoista yksityistä pieneläinklinikkaa ja muutama pieni toimija. Osa klinikoista tarjoaa palvelua myös iltaisin sekä lauantaisin ja sunnuntaisin. Klinikat tarjoavat sekä perus- että erikoiseläinlääkäripalveluja. Alueella on tarjolla yksityisiä palveluja hyötyeläimille, mutta käytännössä rajatussa määrin ja vain terveydenhuollon puitteissa.

Yksityisillä toimijoilla ei ole sitovaa veloitetta vastata kiireellistä hoitoa vaativista sairastapauksista. Kiireellinen eläinlääkärin avun antaminen kaikille eläinlajeille kuuluu kunkin kunnaneläinlääkärin tehtäviin omalla toimialueellaan.

Laukaassa on erikoiseläinlääkäripalveluja tarjoava hevosklinikka.

Ostopalvelut

Lemmikkieläinpäivystys sekä Äänekosken kaupungin alueen päiväaikainen eläinlääkäripalvelu tuotetaan ostopalveluna.

Lemmikkieläinpäivystys ostetaan Evidensia eläinlääkäripalvelut Oy:ltä. Palvelu on kilpailutettu vanhan eläinlääkintähuoltolain aikaan ja sopimus on voimassa vuoden 2026 loppuun saakka. Sopimus saatetaan ajan tasalle vuoden 2026 tehtävällä uudella kilpailutuksella.

Äänekosken kaupungin eläinlääkäripalvelut ostetaan Laukaan kunnalta. Palvelujen asiakasmaksut ovat kunnaneläinlääkäritaksaan ja Laukaan kunnan hinnoittelupäätökseen sidottuja.

Tietojärjestelmät

Eläinlääkäriohjelmisto

Eläinlääkintähuoltolaki 285/2023 velvoittaa kunnan järjestäjänä vastaamaan toiminnassa syntyneiden potilasasiakirjojen säilyttämisestä. Eläinlääkäriohjelmistot toimivat praktikkokunnaneläinlääkärien potilaskortiston, laskutuksen ja lääkekirjanpidon alustoina. Jyväskylän seudun ympäristöterveyden praktikkoeläinlääkärien, mukaan lukien sijaiset, käytössä on selainpohjainen Kliniq-eläinlääkäriohjelmisto, joka on Jyväskylän kaupungin hallinnoima ja toteuttaa uuden lain vaatimuksen potilasasiakirjojen säilyttämisestä.

Eläinlääkäriohjelmisto toimii praktikkokunnaneläinlääkärien ajanvarauksen, potilaskortiston, laskutuksen ja lääkekirjanpidon alustana. Mikrobilääkkeiden käytön ja luovutuksen

ilmoittaminen voidaan tehdä Kliniq-järjestelmän kautta, sillä se on yhteensopiva Ruokaviraston järjestelmän kanssa.

Asiakirjahallinta

Valvontatehtäviin liittyvät asiakirjat tallennetaan kaupungin asianhallintaohjelmaan, joka on vuoden 2025 alusta ollut CaseM-pohjainen asianhallintajärjestelmä Kasemi.

Asianhallintajärjestelmä on arkistointikelpoinen eikä erillisiä paperiarkistoja ole tarve käyttää. Lokakuusta 2020 vuoden 2024 loppuun syntyneet asiakirjat ovat arkistoituna asianhallintajärjestelmänä toimineeseen Tweb-järjestelmään. Tätä vanhemmat asiakirjat on arkistoitu paperikopiona.

Kansalliset viranomaisen järjestelmät

ELTE-tietojärjestelmä

ELTE-tietojärjestelmän tehtävänä on tukea tunnistamisen ja rekisteröinnin puutteiden kirjaamista sekä siirtokieltojen hallinnoimista. ELTE-tietojärjestelmässä hallitaan eläintauteihin ja tunnistamiseen liittyvät siirtorajoitukset sekä seurantatutkimuksiin liittyvät näytteenottopyynnöt.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden tekemässä valvonnassa ELTE-järjestelmää käytetään eläinten tunnistamiseen ja rekisteröimiseen liittyvissä sekä eläintautivalvonnan tehtävissä eläinten siirtokieltojen osalta. ELTE- järjestelmässä luodaan rajoitusvyöhykkeet kartalle sekä haetaan vyöhykkeillä sijaitsevat eläinten pitopaikat, joilla on taudille herkkiä eläinlajeja. Raporttien ja listojen luominen tietyn alueen eläintenpitopaikoista esimerkiksi kunnan resurssitarpeen kartoitusta varten tai ennalta ehkäisevien toimien suunnittelua tai varautumista varten on mahdollista ELTE-järjestelmässä.

Eläintietojärjestelmä sisältää lammass- ja vuohirekisterin, sikarekisterin ja korvamerkkitilauksjärjestelmän. Eläintietojen ilmoittaminen tehdään yhtenäisiä palveluja käyttäen ja jonka tiedot ovat eläintenpitäjien, viranomaisten ja muiden asianosaisten käytettävissä.

Eläintietojärjestelmä on Jyväskylän seudun ympäristöterveyden käytössä, kun on kyse lampaiden, sikojen ja vuohien valvonnasta elävien eläinten sekä sivutuotteiden osalta. Tarkastuskohteen tiedot tarkastetaan rekisteristä aina myös eläinsuojeluvalvonnassa ja mahdollisiin puutteisiin rekisteri-ilmoituksissa puututaan.

Nautarekisteri on Suomen ensimmäinen virallinen yksilöeläinrekisteri. Eläimen yksilötietoihin luetaan mm. EU-tunnus, syntymäaika, sijaintitieto, rotu, sukupuoli, emätieto ja omistajatiedot. Näiden lisäksi teurastamot ja välittäjät tekevät teurastus- ja välitysilmoitukset nautarekisteriin. Hävityslaitokset tekevät hävitysilmoituksia keräämistään kuolleista naudoista, joten jokaisen elintarvikeketjun ulkopuolellekin jääneen naudan jäljitettävyyden varmistetaan.

Nautarekisteri on Jyväskylän seudun ympäristöterveyden käytössä nautojen pitoa koskevassa valvonnassa elävien eläinten ja sivutuotteiden osalta. Tarkastuskohteen tiedot tarkastetaan

rekisteristä aina myös eläinsuojeluvalvonnassa ja mahdollisiin puutteisiin rekisteri-ilmoituksissa puututaan.

Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteri (EPR) on Ruokaviraston omistama eläintenpidon ja pitopaikkojen rekisteröintiin tarkoitettu tietojärjestelmä. Kunnan maaseutuviranomaisten ja aluehallintovirastojen käytössä olevalla sovelluksella rekisteröidään maaeläinten sekä sukusolujen ja alkioiden pitopaikat ja eläintenpitotoiminta (pois lukien luvanvarainen toiminta) ja muodostetaan eläintenpitäjien tarvitsemat pitopaikkakohtaiset merkintätunnukset (siat ja munintakanalat). Lisäksi sovellusta käytetään haaskapaikkojen rekisteröintiin ja hyvinvointilaissa luvan- tai ilmoituksenvaraiseksi määrätyn toiminnan valvontaan. Eläintenpitäjä- ja pitopaikkarekisteri on Jyväskylän ympäristöterveyden jatkuvassa käytössä kunnallisen viranomaisen tekemässä eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonnassa.

Koirarekisterin toiminta on alkanut toukokuussa 2023. Siirtymäajan päätyttyä kaikkien koirien olisi oltava rekisterissä. Koirarekisteristä on tarkoitus tulla valvonnan työkalu ja osaltaan ennalta ehkäisevä viranomaistyökalu mitä tulee laittomaan koirien hyvinvointia ja terveyttä uhkaavaan koirien ja koiranpentujen kauppaan. Koirarekisteriin liittyvät valvonnat tehdään muun valvonnan yhteydessä ja samalla lisätään rekisterin kattavuutta ja koiranomistajien tietoisuutta rekisteristä.

Valvonnan viranomaisekstranet eli Pikantti on vain viranomaisille suunnattu, suljettu verkkopalvelu Ruokaviraston toimialan viranomaisten väliseen viestintään. Pikantissa jaetaan mm. ohjeita ja tulkintoja ja siellä on myös virtuaalisia työryhmätiloja viranomaisten yhteistyötä varten. Työtiloja voidaan luoda myös muille kuin viranomaisille, esimerkkinä Kapula, jossa voidaan jakaa tietoa kaikille eläinlääkäreille. Pikantissa on eläintautien torjuntaa koskeva toimintaohjekansio ja eläintautiepidemioiden hallintaa varten oma työtila. Julkinen Ruokaviraston internetsivusto palvelee erityisesti kuluttajia, toiminnanharjoittajia ja yrittäjiä, kun valvojille suunnattu materiaali on Pikantissa.

Pikantti on Jyväskylän seudun ympäristöterveyden valvontatyötä tekevien eläinlääkärien päivittäisessä käytössä. Myös praktikkoeläinlääkäreitä pyritään ohjaamaan ja rohkaisemaan Pikantin käyttöön.

EU:n ylläpitämät järjestelmät

TRACES (Trade Control and Expert System) on komission ylläpitämä, internetissä toimiva järjestelmä mm. elävien eläinten ja eläimistä saatavien tuotteiden jäljitettävyyden ja valvonnan varmistamiseksi EU:n jäsenvaltioiden välisissä siirroissa (sisämarkkinakauppa), tuonnissa EU:n ulkopuolisista maista sekä viennissä EU:n ulkopuolisiin maihin.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden alueella virallisten terveystodistusten myöntäminen on keskittynyt uuden järjestelmän myötä valvontaeläinlääkäreille johtuen järjestelmän käytön vaatimasta perehtymisestä.

Elinkeinon ylläpitämät järjestelmät

Naseva eli nautatilojen terveydenhuollon seurantajärjestelmä on Eläinten terveys ry:n (ETT) omistama ja ylläpitämä selainpohjainen sovellus, jota käyttävät nautatilat, eläinlääkärit sekä muut toiminnan yhteistyötahot, kuten meijerit, teurastamot ja neuvonta. Nasevaan tallennetaan terveydenhuollon sopimustilojen toimenpiteet.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden praktikkokunnaneläinlääkärit käyttävät Nasevaa tilalle tehtyjen säännöllisten terveydenhuoltokäyntien ja terveydenhuoltosuunnitelmien kirjaamiseen ja Naseva toimii eläinlääkärille tilaa koskevien tietojen lähteenä.

Sikava eli sikaloiden terveystuokitusrekisteri on selainpohjainen sovellus, jota käyttävät sikatilat, eläinlääkärit sekä muut toiminnan yhteistyötahot, kuten teurastamot ja neuvonta. Sovelluksen omistaa ja sitä ylläpitää ETT. Sikava yhdistää teurastamoiden sikaloita koskevat terveystuokitusjärjestelmät yhdeksi keskitetyksi rekisteriksi.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden praktikkokunnaneläinlääkärit käyttävät Sikavaa tilalle tehtyjen säännöllisten terveydenhuoltokäyntien ja terveydenhuoltosuunnitelmien kirjaamiseen ja Sikava toimii eläinlääkärille tilaa koskevien tietojen lähteenä.

Toimitilat

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden alueella on yksi yhteisvastaanotto, Palokan vastaanotto, jossa työskentelee neljä eläinlääkäriä. Muiden vastaanottojen osalta vastaanoton maantieteellinen sijoittuminen ja asiakkaiden tavoitettavuus puoltavat erillisen vastaanoton ylläpitämistä.

Kaikki vastaanotot ovat varustettuja asianmukaisilla pesu- ja kuivaustiloilla instrumenteille, suurillekin praktikkavarusteille ja suojavaatteille, sekä henkilökunnan sosiaaliset tilat peseytymis- ja lepotiloihin kuuluvat jokaiseen toimipisteeseen. Vastaanottoihin kuuluvat vastaanottotilat sekä toimistohuoneet ja riittävät varastotilat. Huoneenlämmössä, viileässä ja jääkaappilämpötilassa säilytettävillä lääkkeillä ja muilla tarvikkeilla (esim. näytteet ja tutkimusvälineet) on omat varastotilansa. Autotallin suhteen Muuramen vastaanotto on puutteellinen autotallin puuttuessa kokonaan, myöskään Palokassa ei ole autotallipaikkaa kaikille eläinlääkäreille; autotalli on vain kahdelle autolle.

Palokan, Joutsan ja Hankasalmen toimipisteessä on mahdollisuus viransijaisen lyhytaikaiseen asumiseen. Kaikissa toimipisteissä tilat soveltuvat pieneläinten vastaanottoon, tiloihin sisältyy odotushuone, riittävä määrä toimenpide- ja leikkaushuoneita sekä potilaiden pesuun soveltuvat tilat. Kunta huolehtii toimitilojen säännöllisestä ja riittävästä siivouksesta ja kunnossapidosta sekä jätehuollosta, johon sisältyy vanhentuneiden lääkkeiden sekä käytettyjen ruiskujen, neulojen ym. hävittäminen.

Joutsan vastaanoton suhteen ollaan selvitysvaiheessa Joutsan kunnan sanottua vastaanoton vuokrasopimuksen irti.

Jyväskylän seudun ympäristöterveydellä ei ole tällä hetkellä käytettävissä hevosia varten pakkopilttuuta tai vastaavaa, tai tilaa hevosten kaatamiseen. Alueella toimii Laukaan hevossairaala, johon edellä mainittuja toimia vaativat hevospotilaat voidaan lähettää.

Jyväskylän ympäristöterveyden vastaanottotilojen turvallisuus on huolehdittu, siten että tiloissa on asianmukainen murtosuojaus.

Välineresurssit

Kaikilla praktikoilla on käytössään henkilökohtainen ultraäänilaite suurelaimille tarkoitetulla rektaalianturilla, hevosille hammashoidon välineet ja astutusliinat, pulttipistooli sekä kaikki normaalit synnytysapuun sekä peruseläinlääkäripalvelun ja kiireellisen eläinlääkäriavun edellyttämään kirurgiaan tarvittavat instrumentit.

Normaalit suojavaatteet ja –jalkineet sekä erityisvarustus tarttuvien eläintautien ja zoonoosien varalta näytteenotto- ja pakkaustarvikkeineen kuuluvat vastaanottojen varustukseen.

Pieneläinpraktiikassa varusteisiin kuuluvat ultraäänilaite, eläinvaaka, säädettävät toimenpide- ja leikkauspöydät sekä valaisimet ja kaikki normaalit tutkimusvälineet sekä instrumentit. Kaikilla vastaanotoilla on pakastin kuolleiden pieneläinten säilyttämiseen. Praktikkokunnaneläinlääkärit ovat Jyväskylän kaupungin tietohallinnon laitetuen piirissä, joka huolehtii atk-laitteiden toiminnasta ohjelmineen sekä tietoliikenne- ja puhelinyhteyksistä laitteineen.

Instrumenttien pesu ja desinfiointi sekä työvaatteiden pesu ja kuivatus on järjestetty praktikkojen itse toteutettuna paitsi Palokan yhteisvastaanotolla, jossa välinehuolto kuuluu klinikkaeläinhoitajan työnkuvaan.

ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden eläinlääkäripalveluissa varmistetaan eläinlääketieteellinen laatu tukemalla eläinlääkärien osallistumista koulutuksiin resurssien puitteissa. Kaupungin säästötavoitteet aiheuttivat koulutusvajetta vuosina 2023–2024, mutta vuodesta 2025 alkaen tilannetta on parannettu. Eläinlääkärit tekevät tiivistä yhteistyötä ja etsivät tapauskohtaisesti parhaat toimintatavat.

Järjestämisvastuulle kuuluvien tehtävien järjestäminen

Eläinlääkintähuoltolain 8 §:n 14-kohtainen luettelo eläinten terveyden ja hyvinvoinnin sekä kansanterveyden kannalta välttämättömistä eläinlääkäripalveluista osoittaa kunnallisen järjestämisvastuun enimmäislaajuuden. Jyväskylän seudun ympäristöterveys tuottaa kaikkia 8 §:ssä mainituista tehtävistä Jyväskylän seudun ympäristöterveyslautakunnan päätöksen 5.11.2025 mukaisesti.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettu huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelun tuottajien tarjoamat palvelut järjestäjän alueella. Kiireettömiä

eläinlääkäripalveluita on kattavasti tarjolla lemmikkieläimille ja osittain hevosille, mutta sisällyttämällä välttämättömät palvelut järjestämisvastuuseen järjestäjä varmistaa, että palveluita on saatavilla kaikissa tilanteissa ja myös poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Yksityissektori tuottaa suurelta osin lemmikkieläinten eläinlääkintäpalvelut kaupunkialueella. Jyväskylän seudun ympäristöterveyden kunnaneläinlääkärit takaavat järjestämisvastuulle kuuluvien eläinlääkäripalvelujen saatavuuden koko alueella. Lisäksi kunnaneläinlääkärit varmistavat palveluiden saatavuuden koko alueella silloin, kun yksityisten klinikoiden voimavarat eivät riitä palvelemaan kaikkia asiakkaita.

Alueella on hyötyeläinten lisäksi runsaasti hevostaloutta ja vain rajallisesti yksityistä palveluntarjontaa hevospraktiikkaan, joten Jyväskylän seudun ympäristöterveyden eläinlääkäreille kuuluu suuri osa alueen hevoseläinlääkinnän peruseläinlääkinnästä.

Saatavuus- ja laatutavoitteet

Ajanvaraus

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden praktikkokunnaneläinlääkärien asiakkaille on järjestetty maksuton puhelinneuvonta ja ajanvarauspalvelu virka-aikana. Asiakkaat tavoittavat praktikkokunnaneläinlääkäriä aamulla puhelinaikana. Aamuvastaanottoajan jälkeen asiakas saattaa joutua soittamaan useamman kerran tai jättämään soittopyynnön eläinlääkäriin tavoittaakseen, koska kesken toimenpiteen puhelimeen vastaaminen ei ole mahdollista. Kiireettömiä tapauksia koskeva neuvonta on pyritty ohjaamaan puhelinaikoihin.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden alueella noudatetaan viranhaltijakohtaista vastuualuejakoa. Tämä ei kuitenkaan ole sitovaa asiakkaita kohtaan ja asiakkailla on vapaus valita kiireettömissä tapauksissa eläinlääkäri, jota asiakas haluaa käyttää.

Palokan vastaanotolla on siirrytty keskitettyyn ajanvaraukseen, jota hoitaa vastaanoton klinikkaeläinhoitaja.

Muuramen, Joutsan ja Hankasalmen toimipisteissä ajanvaraus hoidetaan kyseisten praktikkokunnaneläinlääkärien tahdon mukaisesti itsenäisesti.

Saatavuus

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden alueella kiireetön sairaskäynti- tai vastaanottoaika saadaan järjestymään viikon sisällä tilauksesta. Kiireettömät terveydenhuolto- ja massatyökäynnit pystytään hoitamaan alle kolmen viikon kuluessa yhteydenotosta myös lomakausina. Eläinlääkärien toimipisteet ovat sijoittuneet siten, että pääosa asiakkaista saa palvelun alle viidenkymmenen kilometrin etäisyydeltä.

Kiireellisen eläinlääkäriavun resurssit on laadittu siten, että apua on kaikkina vuorokaudenaikoina saatavissa kolmen tunnin sisällä valtaosassa tapauksista. Suurin osa päivystysalueesta sijoittuu siten, että päivystävän eläinlääkäriin matka eläintenpitopaikkaan

tai eläimen omistajan matka pieneläinvastaanotolle on alle sata kilometriä, mihin on poikkeuksena päivystysalueen läntisin, Pirkanmaan maakuntaan sijoittuva osa.

Palautteen kerääminen ja valitusten käsittely

Palautteet omista palveluista

Jyväskylän seudun ympäristöterveys seuraa järjestämisvastuullaan olevista palveluista saamaansa palautetta ja tarpeen tullen palautteeseen reagoidaan korjaavin toimin.

Ympäristöterveyden laatujärjestelmän mukaisesti eläinlääkäripalveluista tehdään asiakastyytyväisyystutkimus. Tutkimus toteutetaan alkuvuoden 2026 aikana sähköisenä palautteen keräämisenä.

Muiden kuin ostopalvelujen osalta eläinlääkäripalveluiden valitukset ja korvauspyynnöt käsittelee Jyväskylän seudun ympäristöterveys, joka pyytää tarvittaessa lausuntoa Eläinlääkintävahinkojen arviointilautakunnalta.

Jyväskylän kaupungilla on vastuuvakuutus vakuutusyhtiö LähiTapiolan kanssa. Vakuutuksen vakuutusturva henkilö- ja esinevahingoissa sekä varallisuusvahingoissa on suuret vahingot kattava.

Palaute ostopalvelutoiminnasta

Lemmikkieläinpäivystyksen kuukausittaisten käyntimääräilmoitusten mukana ostopalvelutoiminnan tuottaja toimittaa käyntien yhteydessä keräämänsä palautteen.

Mahdolliset asiakasvalitukset ja korvauspyynnöt käsittelee ostopalvelutoiminnan (lemmikkieläinpäivystys) osalta palvelujen tuottaja (Evidensia Oy). Ostopalvelusopimuksen mukaisesti palvelun tuottaja antaa saamansa asiakasvalitukset tiedoksi Jyväskylän seudun ympäristöterveydelle.

Kiireellisen eläinlääkäriavun järjestäminen

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden praktikkokunnaneläinlääkärien puhelinaika ajanvarausta ja neuvontaa varten on arkisin kello 8-9:30. Varsinaisen puhelinajan jälkeen eläinlääkärit ovat tavoitettavissa toimialueensa kiireellisiä tapauksia varten kello 14 saakka. Kello 14 jälkeen eläinlääkäri voi ohjata kiireiset suurelänkäynnit päivystäjälle. Varsinainen päivystys alkaa kello 16.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden praktikkokunnaneläinlääkärien työsuunnittelussa otetaan huomioon kiireellisen eläinlääkäriavun tarjoaminen. Mikäli eläinlääkäriresurssi on normaalia matalampi eläinlääkärien poissaolojen vuoksi, kiireetöntä ajanvaraustoimintaa vähennetään, äkillisessä tapauksessa ajanvarauksia perumalla.

Pieneläimiä koskien kiireellinen eläinlääkäriapu on ulkoistettu virka-ajan ulkopuolisena aikana. Virka-aikana praktikkokunnaneläinlääkärit hoitavat pieneläinten kiireellisen eläinlääkäriavun antamisen.

Suureläinpäivystys

Eläinlääkäripäivystys virka-ajan ulkopuolella, viikonloppuisin ja pyhinä on järjestetty lähikuntien kesken maakunnallisen eläinlääkäripäivystyssopimuksen mukaisesti v. 2011 alusta lukien. Suur- ja lemmikkieläinpäivystys järjestetään eriytettynä niin, että kunnaneläinlääkärit vastaavat suureläinpäivystyksestä. Suureläinpäivystysalue on koko Keski-Suomen maakunnan alue ja muutama kunta Pirkanmaan puolella. Samanaikaisesti päivystää neljä suureläinpäivystäjää. Kukin kunnaneläinlääkäri päivystää joka 5. päivystysvuoron. Päivystysvuorot ja päivystäjät kirjataan internet-pohjaiseen päivystystietokantaan, johon on pääsy vain päivystävillä eläinlääkäreillä sekä päivystystä hallinnoivilla henkilöillä. Vuoden 2010 lopulla on luotu keskitetty maksullinen puhelinpalvelu.

Lemmikkieläinpäivystys

Lemmikkieläinpäivystyksen hallinnointi- ja järjestämisvastuu on maakunnallisen päivystyssopimuksen mukaisesti Jyväskylän kaupungilla. Lemmikkieläinpäivystysalue kattaa koko Keski-Suomen maakunnan sekä muutaman maakunnan ulkopuolisen kunnan. Hankintalain perusteella lemmikkieläinpäivystys on kilpailutettu, ja koko lemmikkieläinpäivystyksen hoitaa Evidensia Oy, Jyväskylän Eläinsairaala. Lemmikkieläinpäivystyksen järjestäjän tarjousasiakirjoissa (v. 2024) on määritelty palvelun vähimmäistaso varustuksen ja henkilöstön koulutuksen suhteen. Tällä pyritään takaamaan, että palvelut tuotetaan vähintään eläinlääkintähuoltolain edellyttämällä laatutasolla. Lemmikkieläinpäivystys on tarkoitus kilpailuttaa vuoden 2026 alkupuolella uudelleen.

Eläinterveyskäynnit

Eläinterveyskäynneistä säädetään tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 ("eläinterveyssäännöstö") 25 artiklassa. Eläinterveyskäynnejä tulee järjestää kaikille muille eläimille paitsi lemmikkieläimille.

Eläinterveyskäynnit ovat luonteeltaan neuvontaan painottuvia. Käynneillä käsitellään bioturvaan ja tarttuvien eläintautien torjuntaan liittyviä asioita. Käyntien sisällöstä ja käyntitiheydestä ei ole tarkasti säädetty. Käynti suunnitellaan eläinlajin, eläinten pitomuodon ja toimijan tarpeiden pohjalta. Eläinterveyskäynnin voi yhdistää muuhun eläinlääkärin ennaltaehkäisevään terveydenhoitoon painottuvaan käyntiin pitopaikassa, ja se on mahdollista yhdistää myös valtakunnallisen terveydenhuolto-ohjelman mukaiseen käyntiin. Eläinterveyskäynnit ovat järjestämisvastuun piirissä.

Tuotantoeläinten terveydenhuolto ylläpitää ja edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä lisää osaltaan elintarviketurvallisuutta. Toimivan terveydenhuoltojärjestelmän avulla voidaan tehokkaasti ehkäistä ja seurata tarttuvien tautien sekä tuotantosairauksien esiintymistä tiloilla. Terveydenhuollon piirissä tehtävä elinkeinon ja viranomaisten yhteistyö täydentää viranomastoimenpiteitä eläintautien torjunnassa. Lähtökohtana on pidettävä, että

terveydenhuollon piiriin kuuluvilla tiloilla eläimet voivat hyvin, lääkkeiden käyttö on hallittua eikä lääkkeitä käytetä korjaamaan olosuhdeongelmia.

Terveydenhuoltopalvelujen kysyntä

Nasevan ehtojen mukaan eläinlääkäri suorittaa nautatilalle terveydenhuoltokäynnin ja terveydenhuoltosuunnitelman päivityksen vähintään kerran vuodessa. Lääkkeiden luovutussopimustiloille käyntejä kirjautuu useampia vuodessa.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden alueella on tarjolla rajatusti yksityistä palvelua tuotantoeläinten terveydenhuoltoon, tuotantoeläinten terveydenhuollon tapahtuminen on pääasiassa kunnaneläinlääkärien hoidossa lukuun ottamatta yksityisten eläinlääkärien yksittäisille tiloille tekemiä terveydenhuoltosuunnitelmia. Terveydenhuoltotyö painottuu nautatiloille, alueella on vain yksi toimiva tuotantosikala, lisäksi Jyväskylän seudun ympäristöterveyden praktikkokunnaneläinlääkärit tekevät terveydenhuoltokäyntejä lammastiloille, kalankasvattamoihin sekä yksittäisille siipikarjatiloihin. Terveydenhuoltokäyntien tapahtuminen on osa jatkuvassa seurannassa olevaa ympäristöterveydenhuollon mittaristoa.

Terveydenhuoltotyön resurssitarve

Terveydenhuollon resurssikartoitus on liitteessä.

Järjestämisvastuuta täydentävät eläinlääkäripalvelut

Jyväskylän seudun ympäristöterveyslautakunta on kokouksessaan 5.11.2025 vahvistanut järjestämisvastuuta täydentäviksi eläinlääkäripalveluiksi seuraavat toimenpiteet:

- 1) Perustasoiset ultraäänikuvantamistutkimukset tilanteissa, joissa sairaan eläimen asianmukainen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi sitä edellyttää;
- 2) Lisääntymiseen liittyvät perustasoiset tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymiseen liittyvä perustasoinen hoito myös muille kuin elintarviketuotantoeläimille;
- 3) Perustasoinen, esim. vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä sairauden hoito myös muille kuin elintarviketuotantoeläimille;
- 4) Leikkaushoito henkeä uhkaavissa hätätilanteissa kaikille eläinlajeille, kun eläintä ei voida kuljettaa jatkohoitoon;
- 5) Kastratiot muille kuin eläinlääkintähuoltolain 8 §:ssä luetelluille eläinlajeille;
- 6) Järjestämisvastuuseen kuuluva muu kuin kiireinen eläinlääkäriapu sekä täydentävät palvelut yhteistoiminta-alueella oleville lemmikkieläimille, joiden omistajan tai haltijan asuin- tai kotipaikka ei ole yhteistoiminta-alueella sekä
- 7) Yhteistoiminta-alueella sijaitsevien elintarviketuotantoeläintilojen pitopaikkojen, jotka sijaitsevat yhteistoiminta-alueen ulkopuolella, eläinten terveyden- ja sairaanhoito, mikäli tilan terveydenhuollosta vastaa yhteistoiminta-alueen kunnaneläinlääkäri.

VALVONNAN TOIMEENPANO

Suunnitelmassa kuvataan valvonnan toimeenpano, johon sisältyy valvontamäärät ja niiden vaatimat resurssit kaikkien valvonnan sektorien osalta. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan, miten varmistetaan valvontatietojen asiallinen dokumentointi, tallentaminen ja raportointi. Valvontamäärät ja resurssitarve liitteessä 2.

ELÄINTEN TERVEYDEN VALVONTA

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/429 (ns. eläinterveyssäännöstö) on sovellettu 21.4.2021 alkaen. Uudistuksen johdosta myös kansallinen eläintautilaki ja sen nojalla annetut asetukset uudistettiin ja myös niitä on sovellettu 21.4.2021 alkaen.

Eläinterveysviranomaisen tekemään tarkastukseen tai tutkimukseen, joka liittyy eläinterveyttä koskevien säädösten noudattamisen valvontaan, sovelletaan, mitä valvonta-asetuksessa (EU 625/2017) säädetään virallisesta valvonnasta.

Eläintautien torjunta ja eläintautivalmius

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden toiminta-alueella eläintautivastustuksen toteutumisesta vastaavat valvontaeläinlääkärit. Valvontaeläinlääkärit ja yksi praktikkokunnaneläinlääkäri ovat Ruokaviraston valmiuseläinlääkäreitä. Eläintautivalmiutta pidetään yllä seuraamalla Ruokaviraston ja kansainvälistä tiedotusta tarttuvien eläintautien esiintymisestä lähialueilla. Paikallisesti pidetään yllä valmiutta näytteenottoon ja muihin kiireellisiin toimiin eläintautiepäilytilanteissa. Taudinpurkausten selvittämiseen varaudutaan pitämällä saatavilla näytteenottovälineitä- ja tarvikkeita ja muita tarvikkeita, ja huolehtimalla eläinlääkärien valmiudesta näytteenottoon ja muihin kiiretoimiin. Eläintautitilanteessa valvontaeläinlääkärit toimivat ensisijaisesti valmiuseläinlääkärinä olevan praktikkoeläinlääkärien kanssa taudintorjuntatoimissa. Valvontaeläinlääkärien loma-ajat pyritään sovittamaan siten, että ainakin toinen valvontaeläinlääkäristä on virka-aikaan tavattavissa. Torjuntatoimiin tarvittava valmiuseläinlääkäri tai muu praktikkoeläinlääkäri siirtää tarpeen tullen muut työnsä alueen muille eläinlääkäreille, siten että työt vastaanottava eläinlääkäri tarpeen tullen peruuttaa kiireettömät käynnit ja kiireelliset tapaukset hoidetaan päivystysluonteisesti.

Suurimmat vakavien eläintautien riskit liittyvät tällä hetkellä vesiviljelyyn, jonka pitopaikat ovat hyvin tiedossa, siipikarjaan ja sikoihin. Sikoja pitävien pitopaikkojen määrä toimialueella on alhainen ja pitopaikoista on kohtuullisen tarkka tieto. Sikoihin liittyvänä eläintautiriskinä on erityisesti villisikojen, mutta myös elintarvikkeiden välityksellä, leviämään kykenevä afrikkalainen sikarutto. Siipikarjan osalta pitopaikkoja seurataan salmonellavalvonnasta, siipikarjan ulkonapitoa koskevista ilmoituksista ja muista ilmoituksista saadulla tiedolla.

Korkeapatogeenisen lintuinfluenssan esiintymisen todennäköisyys ja kasvava riski afrikkalaisen sikaruton leviämisestä Suomeen ovat kohottaneet valmiusajattelua Jyväskylän seudun ympäristöterveyden eläinlääkintähuollon yksikössä. Tämä koskee erityisesti valmiutta tautiepäilyjen tutkimiseen ja suoja- ja näytteenottovarusteiden ylläpitoa.

Eläintautien ilmoittaminen

Nykyisessä eläintautilainsäädännössä, eläinterveyssäännöstö 429/2016 EU ja sen nojalla säädetty eläintautilaki (76/2021), säädetään eläintautien ilmoittamisesta.

Eläinterveyssäännösten myötä taudit on luokiteltu luokkiin a-e, luetteloidut eläintaudit, taudit on lueteltu luokituksensa mukaan komission täytäntöönpanoasetuksessa 1882/2018 EU.

Eläintautien luokittelu on esitetty myös Ruokaviraston internet-sivuilla.

Eläintautien ilmoittamisesta ja kansallisesta luokittelusta on lisäksi säädetty maa- ja metsätalousministeriön asetuksessa 325/2021 (muutettu 909/2023).

Valvontayksikössä kaikkien kunnaneläinlääkärien on oltava perehtyneitä voimassa olevaan lainsäädäntöön siten, että ovat perillä eläintautien luokituksesta ja osaavat tehdä asiankuuluvat ilmoitukset viipymättä ja tarvittaessa tarkastaa eläintautikohtaisesti lainsäädännöstä.

Eläintautien luokituksesta ja ilmoittamisesta ylläpidetään ohjetta eläinlääkintähuollon perehdyttämismateriaalissa.

Valvontaeläinlääkärit huolehtivat yhteydenpidosta terveysviranomaisiin eläimissä todettujen ihmisiin tarttuvien tautien tapauksissa, erityisesti huomioiden eläintautilain 22 § 3 momentin mukaiset ilmoituksen tartuntataudeista vastaavalle lääkärille.

Zoonoosivalvonta ja vapaaehtoinen terveysvalvonta

Terveysvalvontaohjelmiin kuuluvien tilojen lukumäärä käy ilmi resurssitarvekartoituslomakkeesta (liite).

Valvontaeläinlääkärit vastaavat terveysvalvontaohjelmien kuuluvasta valvonnasta sekä pakollisen zoonoosivalvonnan että vapaaehtoisten terveysvalvontaohjelmien osalta.

Siipikarjan salmonellan valvonnan näytteenotto tapahtuu Ruokaviraston ohjeen mukaisesti.

Osa salmonellavalvonnan näytteenotosta tapahtuu alkutuotannon valvonnan yhteydessä, jolloin tarkastuksesta ja näytteenotosta vastaa hygieenikkoeläinlääkäri.

Vapaaehtoisissa terveysvalvontaohjelmissä vastuu ohjelman seuraamisesta on

lainsäädännössä yleensä toimijalla. Jyväskylän seudun ympäristöterveyden

valvontaeläinlääkärit kuitenkin pyrkivät huolehtimaan toimijoiden apuna, tarvittaessa

muistuttamalla tarkastuksen ajankohtaisuudesta, tarkastuksien ja näytteenottojen

toteutumisesta viranomaisnäytteille ja -tarkastuksille asetettujen aikarajojen puitteissa.

Vesiviljelylaitosten valvonta

Vesiviljelylaitosten riskiperusteisella valvonnalla ehkäistään tarttuvien kalatautien leviämistä laitosten välillä sekä leviämistä luonnonkaloihin. Valvontaa tehdään EU-tasolla määriteltujen vakavien virustautien ja kalojen tarttuvan munuaistaudin (BKD) varalta. Valvontaeläinlääkärit tekevät valvonnan tarkastukset ja näytteenotot Ruokaviraston suunnitelman mukaisesti, viranomainen on yhteydessä toimijoihin ja vastaa valvonnan tapahtumisesta.

Eläinten keinollinen lisääminen

Toimialueella on yksi kotimaan kauppaan hyväksytty hevosten spermankeräysasema. Valvontaeläinlääkärit valvovat toimintaa lainsäädännössä säädetyllä tavalla.

Muu eläintautivalvonta ja seuranta

Ruokavirasto pyytää vuosittain seurantanäytteiden ottamista erillisen suunnitelman mukaan. Näytteenoton toteutumisesta ja niiden ottamisesta määrääjassa vastaavat valvontaeläinlääkärit. Tarvittaessa näytteenottoon osallistuvat praktikkokunnaneläinlääkärit ja hygieenikkoeläinlääkäri.

Sikojen ja siipikarjan ulkonapitokieltojen noudattamista valvotaan toimijoiden tarkastuksilla ja opastuksella. Valvontaeläinlääkärit ottavat vastaan ulkonapitoa koskevat ilmoitukset. Valvontaa tehdään sekä tiedossa olevien toimijoiden, että säädöstenvastaisuudesta epäiltyjen toimijoiden tarkastuksilla.

Eläinnäyttelyt

Ruokavirastolla on ohje maatalousnäyttelyihin vietävien eläinten tarkastuksista ja eläimiltä vaadittavista tutkimuksista (Ruokaviraston ohje 1274/04.01.00.01/2021_12). Ohje sisältää lakisääteisiä vaatimuksia ja suositusluonteisia ohjeita.

ELÄINTEN TUNNISTAMISEN JA REKISTERÖINNIN VALVONTA

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden valvontaeläinlääkärit valvovat eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin toteutumista muun valvonnan yhteydessä. Kaikkien tunnistamislainsäädännön alaisiin pitopaikkoihin tarkastusta suunniteltaessa tarkastetaan asiaan liittyvistä rekistereistä eläintenpitäjän, pitopaikan ja rekisterissä olevat eläintiedot. Muun tarkastustoiminnan yhteydessä tarkastetaan rekistereistä saatujen tietojen oikeellisuus sekä tehdään tarkastuksen olosuhteisiin sopivassa mittakaavassa eläinten tunnistamisen valvonta. Tarkastus voidaan tehdä myös pelkästään tunnistamisen ja rekisteröimisen osalta. Tarkastuksista tehdään omat asiakirjansa. Mikäli tunnistamisen ja rekisteröinnin osalta havaitaan puutteita, kunnallinen valvontaviranomainen huolehtii asian käsittelyn epäkohdan poistamiseen saamiseen saakka kuten laissa (1069/2021) eläinten tunnistamisesta ja

rekisteröinnistä on säädetty. Maataloustukia saavan toimijan asian käsittely siirretään viranomaisen asian siirrolla ELY-keskuksen käsiteltäväksi.

Koirarekisteri pyritään ottamaan myös praktikoille käyttöön siten että koirien jalostuskäyttöön vaikuttavien vikojen ja sairauksien ilmoitusvelvoite saadaan täytettyä. Tarkoituksena on myös seurata rekisteröitymisen noudattamista erityisesti lemmikkieläinpasseja myönnettäessä.

ELÄINTEN LÄÄKITSEMISEN VALVONTA

Lääkitsemislain mukaisia valvontaviranomaisia ovat Ruokavirasto sekä kunnaneläinlääkärit Ruokaviraston määräyksen mukaisesti eläinten pitopaikoissa.

Valvontaeläinlääkärit tekevät tiloja koskevia lääkityksiä koskevia Ruokaviraston määräyksestä. Lisäksi valvontaeläinlääkärit ohjaavat eläintenpitäjiä lääkityskirjanpidon asianmukaisuuteen. Lääkityskirjanpidosta on säädetty myös eläinten hyvinvointilaissa ja lainsäädännön toteutumisesta seurataan myös hyvinvointilain alaisissa tarkastuksissa.

SISÄMARKKINAKAUPPA, VIENTI JA TUONTI

Sisämarkkinakauppa

Sisämarkkinatuonti

Valvontaeläinlääkärit seuraavat saapuvia eriä TRACES-järjestelmästä ja saapuneet erät tarkastetaan tarvittaessa. Suomeen saapuneet märehitjät, siat ja kameli- ja hirvieläimet tarkastetaan Ruokaviraston ohjeiden mukaisesti 2-5 päivän sisällä saapumisesta. Kaikista kameli- ja hirvieläineristä otetaan verinäytteet seurantatutkimuksia varten kuten myös riskimaista siirretyistä naudoista, vuohista ja lampaista. Sikojen osalta verinäytteet otetaan kaikista muista paitsi teuraaksi siirrettävistä sikaeristä. Muiden erien osalta pyritään tarkastamaan uusien toimijoiden osalta ensimmäinen saapunut erä ja seuraavien tarkastusten tarve arvioidaan ensimmäisen tarkastuksen perusteella. Kunkin toimijan osalta pyritään tarkastamaan vähintään yksi saapunut erä vuodessa.

Sisämarkkinasiirtoja valvotaan ilman aluehallintoviraston erillistä määräystä sekä TRACES-järjestelmästä että viranomaisen saamien muiden ilmoitusten avulla. Lemmikkieläinten tuontiasiakirjojen puutteellisuudet tulevat useimmiten esille, kun eläintä käytetään eläinlääkärillä, ilmoituksia valvontaeläinlääkärille tulee sekä yksityisiltä klinikoilta että kunnan omilta praktikkoeläinlääkäreiltä. Puutteisiin tartutaan tiukasti vakavien eläimiin tai ihmisiin tarttuvien eläintautien riskin vuoksi. Vähäpätöiseltä vaikuttavien asiakirjapuutteiden selvittely saattaa johtaa järjestäytyneen rikollisen toiminnan jäljille.

Pääsääntöisesti valvontaeläinlääkärit, mutta tarvittaessa hygieenikkoeläinlääkäri tai praktikkokunnaneläinlääkäri, tekevät sisämarkkinoilta siirrettyjen eläinten tarkastukset, kun on aihetta epäillä, ettei eläimen siirto täytä asetettuja vaatimuksia. Mikäli havaitaan puutteita, tarkastuksen tehnyt viranomainen tekee tilapäisen eristämispäätöksen eläimen siirtoon

tuontiin liittyvien puutteiden korjaamisen ajaksi ja ilmoittaa asiasta viipymättä Ruokavirastoon.

Valvontaeläinlääkäri raportoi sisämarkkinatuontierille tekemänsä tarkastukset TRACES-järjestelmään täyttämällä terveystodistuksen valvonta- eli III-osion. (Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/625 artikkelit 9-15, Eläintautilaki 76/2021 75§).

Sisämarkkinavienti

Pääsääntöisesti terveystodistuksen I-osan täyttäminen on toimijan tehtävä, kunnaneläinlääkäri kuitenkin tarkastaa ja tarvittaessa korjaa toimijan laatiman I-osan. Terveystodistuksen I-osan täyttäminen II-osan lisäksi voi poikkeustapauksissa jäädä tarkastavan kunnaneläinlääkäriin tehtäväksi, jos toimija esimerkiksi ei ole rekisteröitynyt TRACES-järjestelmään. Toimija on velvollinen antamaan tarvittavat tiedot eläinlääkärille ja vastaa antamistaan tiedoista. Toimenpiteet tehdään toimijan kustannuksella. Valvontaeläinlääkärit seuraavat Suomesta siirretyistä eristä vastaanottajamaasta TRACES-järjestelmän valvontaosion kautta saatavaa palautetta.

Vienti EU:n ulkopuolisiin maihin

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden alueelta on viime vuosina viety runsaasti vesiviljelyeläimiä kolmansiin maihin. Viennit ovat loppuneet kansainvälisen tilanteen vuoksi, eikä laajassa mittakaavassa tapahtuva elävien eläinten vienti kolmansiin maihin ole ajankohtaista.

Jos vietävien elävien eläinten tai tuotteiden viennistä on tehty sopimus kohdemaan ja Suomen tai EU:n välillä, viennissä on noudatettava tätä sopimusta ja viennissä on käytettävä eläinterveystodistusta, joka sisältää sopimuksessa todistukseen merkittäväksi sovitut tiedot. Vientiin ei ole mahdollista myöntää muita vastaavalle tuotteelle vastaavaan kohdemaahan laadittuja, sopimuksen ulkopuolisia eläinterveystodistuksia. Sopimukseen perustuvat mallit ovat nähtävissä Ruokaviraston internetsivuilla.

Mikäli edellä mainitun mukaista viennin sopimusta ei ole, viejän velvollisuus on selvittää kohdemaan asettamat tuonnin edellytykset. Viejä ohjeistetaan kääntymään asiassa esim. kohdemaassa toimivan tuojan tai kohdemaan suurlähetystön puoleen.

Tuonti EU:n ulkopuolelta ja Komission asetuksen 2017/625 luvun V jakson II mukainen valvonta

Valvontaeläinlääkärit tekevät saamiinsa ilmoituksiin perustuen valvontaa laittomasti maahantuoduiksi epäilemiinsä eläimiin. Useimmiten ilmoitukset puutteellisilla asiakirjoilla maahan tuoduiksi epäilyistä lemmikkieläimistä tulevat yksityisiltä eläinlääkäriasemilta. Valvontaeläinlääkäri tarkastaa epäillyn lemmikin ja sen tuontiasiakirjat ja toimittaa

tarkastusasiakirjat Ruokavirastoon, joka ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin. Mikäli on tarpeen, valvontaeläinlääkäri ryhtyy eläintautilain 69 § mukaisiin kiiretoimiin.

Valvontaeläinlääkärit antavat tarvittaessa virka-apua Ruokavirastolle ja Tullille suorittamalla eläinten tai tavaroiden tarkastuksen, avustamalla tarkastuksen suorittamisessa tai suorittamalla eläimiin tai tavaroihin kohdistettavien toimenpiteiden täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. (Laki eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta 1277/2019, 5 §)

Lisäksi Valvontaeläinlääkärit käsittelevät TRACES-ilmoitukset ja suorittavat tarvittavat paikallistason toimenpiteet, kun saavat TRACES-järjestelmästä tai sähköpostitse tiedon, että paikkakunnalle saapuu kolmansista maista eläin- tai tuote-eriä tai tutkimus- tai diagnostisia näytteitä.

ELÄINTEN HYVINVOINNIN VALVONTA

Eläinten hyvinvoinnin valvonta säädetään vuoden 2024 alusta voimaan tullessa laissa eläinten hyvinvoinnista (693/2023). Lisäksi eläinten hyvinvoinnin valvonnasta on säädetty eläinkuljetuslaissa, EU:n asetuksessa eläinten suojelusta lopetuksen yhteydessä ja EU:n eläinkuljetusasetuksessa.

Epäilyyn perustuva eläinsuojelutarkastus

Valvontaeläinlääkärit vastaavat Jyväskylän ympäristöterveyden toiminta-alueella eläinsuojeluvalvonnan toteutumisesta ja tekevät pääsääntöisesti eläinsuojelutarkastukset ja eläinsuojelutarkastuspöytäkirjat ja -päätökset. Toisen valvontaeläinlääkärin viran perustaminen vuonna 2021 on tehostanut valvontaa, tarkastuskäynnille voi matalalla kynnyksellä saada työparin. Valvontaluokan ja kohteen salliessa valvontakäynnit tehdään yhden viranhaltijan tarkastuksina. Tarvittaessa eläinsuojelutarkastuksia tehdään yhdessä praktikkokunnaneläinlääkärin, hygieenikkoeläinlääkärin, ympäristöterveystarkastajan tai poliisin kanssa.

Valtaosa epäilyyn perustuvista eläinsuojelutarkastuksista pohjautuu eläinsuojeluilmoitukseen. Ilmoituksia saadaan puhelimitse, lähes poikkeuksetta ainakin toinen valvontaeläinlääkäristä on tavattavissa puhelimitse virka-aikana. Lisäksi ilmoituksia eläinten epäasiallisesta pidosta otetaan vastaan jatkuvassa seurannassa olevaan valvontaeläinlääkärien yhteiseen sähköpostiin. Kaikki ilmoitukset kirjataan valvontaeläinlääkärien valvontalistalle ja käsittelykynnyksen ylittävät tapaukset saatetaan virallisesti vireille asianhallintajärjestelmässä.

Kaikkiin havaittuihin lainsäädännön rikkomuksiin pyritään reagoimaan hyvinvointilain 92 § (kehoitus) 93-96 § (määräyksen tai kiellon antaminen eläinsuojelupäätöksellä) tai 97-99 § (kiiretoimi, hoidon hankkiminen, myyminen, haltuunotto tai hävittäminen) mukaisella toimella. Hyvinvointilain voimaantulon myötä osa eläinsuojelutarkastuksista on muuttunut

maksullisiksi: luvan- ja ilmoituksenvaraisen eläinten pidon tarkastukset, mikäli tarkastuksessa havaitaan puutteita ja kaikki määräyksen tai kiellon noudattamisen valvomiseksi tehtävät uusintatarkastukset.

Hyvinvoinnin turvaavan hoidon hankkiminen eläimille

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden toiminta-alueella lemmikkieläinten hyvinvointilain 97 § mukainen tilapäinen hoito hankitaan pääsääntöisesti alueen neljästä löytöeläinten hoitopaikasta. Suurelaimille tilapäinen hoito hankitaan yhteistyössä lomitushallinnon tai hevosyhteistytahon kanssa. Mikäli eläimen vointi tai muut olosuhteet vaativat välitöntä lopettamisesta, tekee valvonnasta vastaava virkaeläinlääkäri toimenpiteen tai hankkii eläimen lopettamisen muuten. Hyötyeläinten teuraaksi laittamisessa hyödynnetään hyviä teurastamosuhteita.

Luvan- ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonta

Luvan ja ilmoituksenvaraisen toiminnan valvonnassa käytetään hyväksi eläintenpitäjärekisteriä, jonne kaikkien lupaa tai ilmoitusta vaativaa eläintenpitoa harjoittavien on pitänyt rekisteröityä. Lisäksi epäilyyn perustuvassa valvonnassa seurataan rekisteröitymisen toteutumista ja tarvittaessa puututaan puutteisiin.

Tavoitteena on tarkastaa vuosittain kaikki luvanvaraiset kohteet. Ilmoituksenvaraiset kohteet tarkastetaan riskinarvioinnin mukaisesti, siten että alhaisimmalla riskitasolla olevat toimijat tarkastetaan kerran kolmessa vuodessa. Alhainen riskitaso vaatii rikkeettömän toiminnan, eläinten vähäisen vaihtuvuuden sekä korkean eläintenhoidon osaamisen tason. Muutoin toimijat tarkastetaan kerran kahdessa vuodessa tai tarvittaessa vuosittain, mikäli valvonnan resurssit tämän mahdollistavat.

Eläinkuljetukset

Jyväskylän seudun valvontaeläinlääkärit tekevät tarvittaessa tekevät reittisuunnitelmiin liittyviä hyväksymisiä ja eläinten kuljetuskuntoisuuden varmistuksia. Tarkastusten tulokset ilmoitetaan TRACES NT-järjestelmässä. Lisäksi valvontaeläinlääkärit tekevät valvontaa Ruokaviraston pyynnöstä, esimerkiksi eläinkuljettajan lupaan liittyvän eläinkuljetusvälineen tarkastuksen.

Teurastamot

Jyväskylän seudun ympäristöterveydellä ei ole sopimuksia Ruokaviraston kanssa lihintarkastusta koskien eikä työnantaja edistä viranhaltijoiden sivutoimena tekemiä lihintarkastukseen liittyviä sopimuksia Ruokaviraston kanssa.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden valvontaeläinlääkärit ottavat vastaan Ruokaviraston ilmoituksia, kun teurastamon tarkastuseläinlääkäri epäilee eläinten elävänä tai lihintarkastuksen perusteella pitopaikassa olevan eläinsuojeluongelmia. Tarvittaessa valvontaeläinlääkärit tekevät pitopaikkaan tarkastuksen ja ryhtyvät tarvittaviin toimiin.

ELÄIMISTÄ SAATAVAT SIVUTUOTTEET

Sivutuotelaki tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2015. Lain mukaan Ruokavirasto laatii vuosittain valtakunnallisen valvontasuunnitelman sivutuotevalvonnan järjestämiseksi. Jyväskylän seudun ympäristöterveydenhuollon alueella valvontaa tehdään Ruokaviraston ohjauksen mukaan ja muun valvonnan yhteydessä tehtyjen havaintojen pohjalta.

Sivutuotelaitosten valvonta

Sivutuotealan lainsäädännössä on määrätty kunnaneläinlääkärille sivutuoteasetuksen mukaisten polttolaitosten, rinnakkaispolttolaitosten, johdettujen tuotteiden varastointilaitosten hyväksyminen, kun tuotteet on tarkoitus hävittää polttamalla tai hyväksytylle kaatopaikalle toimittamalla ja väliasteenlaitokset, joissa varastoidaan tai esim. suolataan, jäädytetään tai lajitellaan käsittelemättömiä sivutuotteita. Jyväskylän seudun ympäristöterveydenhuollon toiminta-alueella edellä mainitut tehtävät kuuluvat valvontaeläinlääkärille.

Sivutuotteita käyttävien ja hävittävien toimijoiden valvonta

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden valvontaeläinlääkäri ottaa vastaan käyttöilmoitukset haaskoista ja tekee saamiensa ilmoitusten pohjalta vuosiyhteenvedon aluehallintovirastoon. Lisäksi valvontaeläinlääkäri tekee ohjaa toimijoita tekemään haaskapaikan rekisteröimisen eläintenpitäjärekisteriin ja tarvittaessa tekee rekisteröiminen toimijan antaman tietojen mukaisesti.

Valvontaeläinlääkäri tekee haaskatoiminnan tarkastukset Ruokaviraston valvontasuunnitelmaan pohjautuen. Lisäksi valvontaeläinlääkärit tekevät valvontaa epäiltäessä väärinkäytöksiä, esimerkiksi haaskojen pitoa ilman asianmukaista rekisteröimistä tai haaskakäyttöön soveltumattomien sivutuotteiden viemistä haaskalle.

Sivutuotteiden hautaaminen

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden valvontaeläinlääkärit valvovat sivutuotteiden hautaamista Ruokaviraston valvontasuunnitelman ja ohjauksen mukaisesti. Sivutuotteiden käytön valvontaa tehdään suunnitelmallisena valvontana muun valvonnan, kuten eläinsuojelutarkastusten yhteydessä. Lisäksi tarkastuksia tehdään, kun on aihetta epäillä väärinkäytöksiä. Tarkastusten tekemisessä käytetään apuna nauta-, sika- ja lammas- ja vuohirekisteristä saatavia tietoja.

EHDOLLISUUDEN VALVONTA

Ehdollisuuden noudattaminen on EU:n viljelijöille maksamien suorien tukien ja tiettyjen EU:n osittain rahoittamien tukien täysimääräisen maksamisen edellytyksenä. Ehdollisuus perustuu

aiempaan täydentävien ehtojen järjestelmään. Ruokavirasto tekee ehdollisuuden valvontaa osaltaan kunnallisten viranomaisten toimittamiin tarkastusasiakirjoihin perustuen. Valvontaeläinlääkärit huomioivat valvonnassaan ehdollisuuden ja tarkastusten havaintojen mahdollisen vaikutuksen ehdollisuuden valvontaan. Tarkastuspöytäkirjat tehdään havaintojen osalta mahdollisimman tarkasti siten, että Ruokavirastolla on mahdollisuus arvioida havaittujen laiminlyöntien tai poikkeamien vaikutus ehdollisuuden arvioinnissa.

YHTEISTYÖ JA VIESTINTÄ

Hallintolaki edellyttää, että viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin.

Eläinlääkintähuollon yhteystietoja pidetään ajantasaisina kaikkien Jyväskylän seudun ympäristöterveyden sopimuskuntien verkkosivuilla ja lisäksi palvelut ovat löydettävissä suomi.fi -palvelun kautta.

Viranomaisten välinen yhteistyö ja tiedotus

Monessa valvontatilanteessa saatetaan tarvita useamman viranomaisen yhteistyötä.

Esimerkiksi eläinsuojeluvalvonnassa poliisin ja kunnan eläinsuojeluviranomaisen yhteistyö ja zoonoositapausten yhteydessä eläinlääkintähuollon ja terveydenhuollon yhteistyö on erittäin tärkeää.

Jyväskylän seudun ympäristöterveyden viestintäsuunnitelman mukaisesti kaikkien viranhaltijoiden edellytetään omalta osaltaan osallistuvan niin sidosryhmä- kuin asiakasviestintäänsikin. Valvontaa tekevät eläinlääkintähuollon viranhaltijat toimivat viranomaisyhteistyössä Ruokaviraston ja paikallisten viranomaisten kanssa. Yhteistyötä ja yhteydenpitoa ylläpidetään puhelimitse ja sähköpostilla sekä palaverein, yhteistarkastuksin ja ilmoitusmenettelyin.

Erityistilanneviestintä

Erityistilanneviestintä toteutetaan Jyväskylän seudun ympäristöterveyden yhteisen valvontasuunnitelman mukaisesti.

Valvonta-asiakirjojen toimittaminen muille viranomaisille

Kaikki valvontaan liittyvät asiakirjat tuotetaan sähköisessä muodossa. Asiakirjat pyritään saamaan valmiiksi viipymättä tarkastuksen tai muun valvonnan tapahtumisen jälkeen, mutta kuitenkin viikon sisällä valvonnan tapahtumisesta. Asiakirjan tuottanut viranhaltija toimittaa asiakirjan välittömästi asiakirjan valmistumisen jälkeen asianosaiselle valvonnan kohteelle sekä asiaan liittyvälle muulle viranomaiselle, joita voivat olla Ruokavirasto, ELY-keskus tai poliisi.

Asiakirjojen toimittaminen Ruokavirastoon

Vuoden 2026 alusta lähtien asiakirjojen toimitus tapahtuu aiemman aluehallintoviraston sijaan Ruokavirastoon. Aluehallintovirastoon asiakirjat on toimitettu aluehallintoviraston sähköisen lomakkeen kautta tai aluehallintoviraston kirjaamoon. Aluehallintovirastosta saadun tiedon mukaan vastaava sähköinen lomake tulee toimimaan myös Ruokavirastoon asioidessa.

Asiakirjojen toimittaminen poliisille

Eläinlääkintähuoltolain mukaisten valvontatehtävissä havaitut rikkomusten rangaistavuudesta on säädetty kyseissä olevissa lainsäädännöissä. Valvontaa tekevä viranomainen tekee havaintojensa ja harkintansa perusteella rikkomuksesta ilmoituksen tai tutkintapyyntöä poliisille.

Laki eläinten hyvinvoinnista ei tunne viranomaisen harkintavaltaa poliisille ilmoittamisesta. Lain mukaan valvontaa tekevän viranomaisen on tehtävä ilmoitus poliisille kaikista havaitsemistaan rikkomuksista.

Sisä-Suomen poliisilaitos ei kuitenkaan ole hyväksynyt ilmoitusten tekemiseen muuta kanavaa kuin sähköisen rikosilmoituksen tekemisen. Tästä syystä lievistä tapauksista ei ole tehty ilmoitusta, mutta poliisilaitos ei ole toistuvista pyynnöistä huolimatta ilmoittanut sellaista asiakirjojen toimituspaikkaa, jonne muista kuin rikosilmoituksen vaativista tapauksista voisi raportoida. Valvontayksikössä odotetaan Ruokaviraston selvittävän asiaa.

Rikosilmoitus tai tutkintapyyntö

Mikäli eläinsuojelurikkomuksesta on aiheutunut eläimen hyvinvoinnille erityistä haittaa, tai rikkomus on aiheutunut eläimen omistajan erityisestä piittaamattomuudesta, tarkastuksesta vastannut valvontaeläinlääkäri asiasta erikseen tutkintapyyntöä tai rikosilmoituksen poliisille.

LIITTEET: RESURSSIT JA SUUNNITeltu RESURSSIEN KÄYTTÖ

ELÄINLÄÄKINTÄHUOLLON HENKILÖRESURSSIT

Resurssitarve	Htv
Eläinlääkäripalvelut	7,8
Eläinten terveyden valvonta	0,4
Sivutuotevalvonta	0,1
Eläinten hyvinvoinnin valvonta	1,4
Tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta	0,2
Elintarvikevalvonta (hygieenikkoeläinlääkäri)	0,8
Muut tehtävät	1,45
Käytettävissä oleva resurssi	
Hygieenikkoeläinlääkäri	0,8
Eläinlääkäripalvelut	7,8
Valvontaeläinlääkärit	1,75
Esihenkilötyö	0,35
Klinikkaeläinhoitaja	1
Terveystarkastajan tekemä eläinsuojeluvalvonta	0
Muut tehtävät (toimisto- ja hallintotyö)	0,1

Ostopalvelut eläinlääkintähuollossa (sanallinen kuvaus):

Pieneläinpäivystys hankitaan kokonaisuudessaan ostopalveluna. Äänekosken kaupungin alueen virka-aikainen eläinlääkäripalvelu hankitaan sopimusperusteisesti Laukaan kunnalta.

a. Eläintilat

Tilojen määrä

Nautatilat	164
Sikatilat	1
Lammastilat	129
Vuohitilat	27
Hevostilat	367
Siipikarjatilat, kana- tai kalkkunatilat joista myydään	13
Vesiviljelylaitokset	5
Turkistarhat	0
Tarhatun riistan tilat	1
Mehiläistarhat	141

Lemmikkieläinten määrän arvioinnissa on käytetty Suomessa yleensä arvioita, että koirien, kissojen ja muiden lemmikkien määrä olisi noin 1/8 väkiluvusta. Tällä perustella Jyväskylän

seudun ympäristöterveyden alueella vakituisten asukkaiden lemmikkien määräksi on arvioitu noin 25 000, joista valtaosa on koiria ja kissoja.

Tuotantoeläinten terveydenhuollon resurssitarve

	Tilojen lukumäärät	Suunnitellut terveydenhuoltokäynnit vuonna 2026
Nautatilat		
Pitopaikat, joilla terveydenhuoltosopimus	159	
Pitopaikat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa, päivitetty 2024	107	150
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista nautatiloista)		
Sikatilat		
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	1	
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	1	4
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista sikatiloista)	100 %	
Siipikarjatilat		
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	0	
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	0	
Terveydenhuoltotilojen osuus (% kaikista siipikarjatiloista)	0 %	
Muut terveydenhuoltosopimukset		
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus	10	
Tilat, joilla terveydenhuoltosopimus kunnaneläinlääkärin kanssa	9	12
Yhteensä		166
Terveydenhuoltotyön resurssitarve (htv)	1,6 htv	

Muut kunnan eläinlääkäripalvelut, arvio palvelutarpeesta

Sairaskäynnit tiloilla (muu kuin terveydenhuolto)	Lukumäärät
Sairaskäynnit virka-aikana	1400
Sairaskäynnit päivystysaikana	260
Sairaskäynnit pieneläinvastaanotolla	Lkm
Sairaskäynnit virka-aikana	4800
Sairaskäynnit päivystysaikana	10
Kunnan eläinlääkäripalveluiden resurssitarve (htv)	9,25

Eläinten terveyden valvonta

Toimijat toimintaryhmässä	Lkm	Valvontasuun- nitelman mukainen tarkastus- määrä vuodelle 2026
Siipikarjan salmonellavalvontaohjelma	13	5
Uudistuseläimiä tuottavat sikalat, salmonellavalvonta	0	0
Keinosiemennyssonneja tuottavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0	0
Raakamaitoa luovuttavat nautojen pitopaikat, salmonellavalvonta	0	0
Vapaaehtoiseen terveystarkastukseen kuuluvat tilat		
Maedi-visna / CAE	5	2
Tarhattujen hirvieläinten terveystarkastusohjelma	0	0
Vesiviljelyeläinten terveystarkastuskohteet	4	4
b. Muu eläinten terveyden valvonta		
Eläinten siirtojen valvonta ilman epäilyä		10
Turkistarhojen lukumäärä	0	0
Ulkona pidettävien sikojen pitopaikkojen määrä	1	1
Suunnitelmalliset tarkastukset		22
Tuontien ja siirtojen epäilyvalvonta ja terveystodistukset, tautiepäilyt		20
htv		0,4

Eläinten terveyden valvonnan resurssitarve 0,4 htv

Sivutuotevalvonta

Valvonta-suunnitelman mukainen tarkastusmäärä 2026	Luku-määrät	Toimintatypit
0	6	Sivutuotealan laitokset ja toiminta, hyväksyntä, rekisteröinti ja valvonta
4		Tilojen sivutuotevalvonta, mukaan lukien hautaaminen, kalankasvatus ja raatoja haaskalle luovuttavat
1	18	Haaskojen valvonta
5		Suunnitelmalliset tarkastukset yhteensä
0,1		htv

Sivutuotealan valvonnan resurssitarve 0,1 htv

Eläinten hyvinvoinnin valvonta

Valvontasuunnitelman mukainen tarkastusmäärä vuodelle 2026	Lkm	Ilmoituksenvaraiset kohteet
21	75	Hevostallit
0	0	Riistanhoidolliset tarhat
0	0	Lihan, munien tai siitoseläinten tuotantotarhat
0	0	Eläinkaupat
2	6	Eläinhoitolat
23		Suunnitelmalliset tarkastukset yhteensä
		Epäilyyn perustuvat eläinsuojelutarkastukset
180		Arvio tarkastusten määrästä

Eläinten hyvinvoinnin valvonnan resurssitarve htv 1,4

Eläinten tunnistamisen ja rekisteröinnin valvonta

Toimijat toimintaryhmässä	Lkm Valvontasuunnitelman mukainen tarkastusmäärä vuodelle 2026
Suunnitelmallinen valvonta	20

Eläinten tunnistamisen ja merkinnän resurssitarve 0,2 htv

Valvonnan arvioidut tarkastusmäärät vuonna 2026 yhteensä

Valvontatyyppi	Lukumäärät
Suunnitelmallinen valvonta	70
Epäilyyn perustuva tai muu äkillinen valvonta	200